

REVISTA
DE L'OBRA
CULTURAL BALEAR

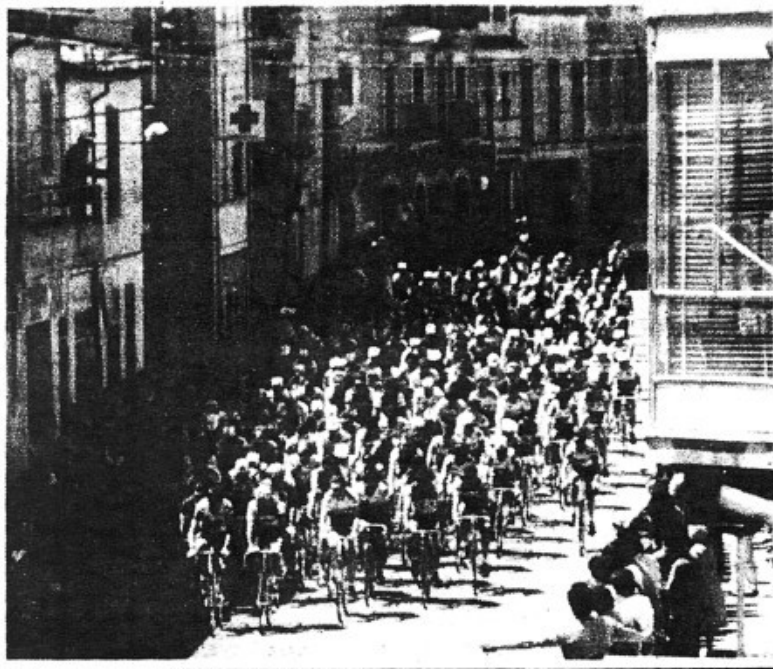
Es Molí

Nou

VILAFRANCA DE BONANY

MAIG 1.986

NUMERO 1

ALVARO PINO, GUANYADOR

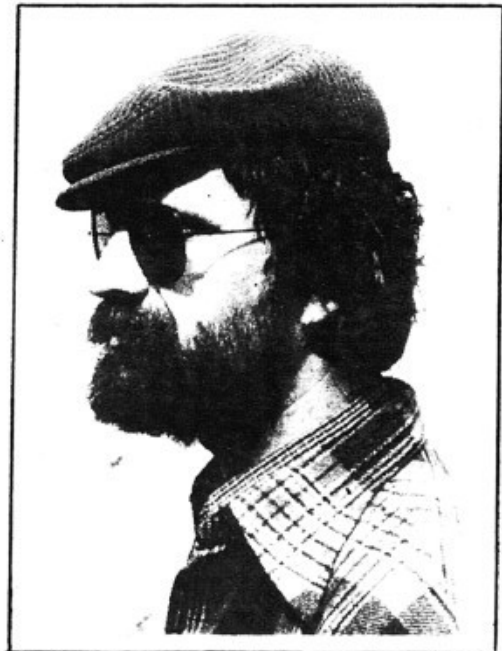
**LA VOLTA CICLISTA A
ESPANYA PASSÀ PER
VILAFRANCA**

**JA SÓN AQUÍ
LES CONTRIBUCIONS
«ESPECIALS»**

NOTICIES

- * ELS AFECTATS PER LA "CARAGOLADA" JA ESTAN RECUPERATS
- * OPOSICIONS A L'AJUNTAMENT
- * EL PARC ESTA NET

**"Loquillo" a la
verbena dels
Quintos-es 86**

*"Mallorquins i Catalans"
Nou "LP" de Tomeu Penya*

"ES MOLÍ NOU"
Revista de l'O.C.B.
Dip. Leg. PM-366-1986
C. Santa Bàrbara, 16
Vilafranca

HO HAN FET POSSIBLE:

Francesc Amengual

Cati Barceló

Miquel Barceló

Antònia Bauzà

Cati Bauzà

Joan Bauzà

Francesca Bauzà

Llorenç Bover

Miquel Febrer

Maria Lluïsa Fuster

Damiana Huguet

Antoni Nicolau

Jaume Nigorra

Margalida Oliver

Bartomeu Oliver

Miquela Rebassa

Jaume Sansó

G.O.B. Vilafranca

COL.LABORACIONS ESPECIALS

Llorenç Capellà

Pere Fons

Jaume Santandreu

L'Obra Cultural Balear és, segons consta a l'article segon dels seus estatuts, una Associació creada amb l'objecte d'impulsar i fomentar la cultura en general i principalment la pròpia de les Illes Balears.

Els qui coneixen les activitats de l'O.C.B. es poden demanar si la situació de postergació que sofria la nostra cultura i en particular la nostra llengua l'any 1.971 -any de creació de l'O.C.B. a Ciutat- no ha millorat prou com per deixar sense contingut real els dits objectius.

La resposta és suficientment clara. Referent a la nostra cultura en general val més no parlar-ne, doncs a la colonització realitzada per la cultura centralitzadora de sempre s'hi afegeix, cada vegada amb més força, l'influència d'altres cultures que arriben de la mà dels mitjans de comunicació i, sobretot, del fenomen turístic.

Per comprendre la situació de la llengua -integrant importantíssima de la nostra cultura- és suficient reflexionar que si fos prou bona no seria necessària la tan esperada "Llei de Normalització Lingüística", ni aquesta es defensaria en castellà en el nostre Parlament.

Aquesta revista que teniu davant no té més pretensió que constituir un vehicle de comunicació entre els membres de l'O.C.B. a Vilafranca i contribuir a normalitzar cada vegada més la nostra llengua.

Esperem que, amb l'ajuda dels futurs socis, es podrà intentar complir els objectius fundacionals de l'O.C.B.

La Redacció de "ES MOLÍ NOU" no es fa responsable de les opinions dels qui hi escriuen.

Imprimeix "Apostol i Civilizador"
Petra

PER LLORENÇ CAPELLA

Aquesta és una mostra de la biografia damunt Ignaci Ferretjans que Llorenç Capellà està escrivint actualment.

Des de aquí li donam les gràcies per deixar-nos publicar-ho.

"Dame la bomba
Voy a arrojlarla,
de los burgueses más vale no hablar.."

Possiblement Ferretjans mai no la va cantussar. La història dels anarquistes és una altra història. Amb tot, l'època d'activitat política de Ferretjans va caracteritzar-se per l'efervescència reivindicatiu va que experimentà un moviment obrer, encara grenyal, atès que únicament havia començat a donar senyals de vida a les darreries del segle XIX.

L'elecció de Ferretjans com a Secretari de la Federació, atès que encapçalava l'opció més radical dins el sindicalisme socialista, va esser ben rebuda pels anarquistes. Si bé és cert que Ferretjans enfortí UGT en detriment de la CNT, també ho és que els seus plantejaments estratègics xocaren frontalment i de manera notòria amb els que defensava Llorenç Bisbal. En el si del socialisme, Ferretjans era tercerista. Bisbal, reformista. Així, si més no distanciat de la cúpula socialista i a la vegada actuant com a dic de les pretensions anarquistes, es va veure sotmès a un desgast polític força notable. CNT no trigaria gaire a rompre l'entesa amb UGT i s'acarnissaria amb Ferretjans a rel d'haver mantingut, aquest, una actitud pactista amb la Patronal quan va esclatar el conflicte laboral de la fàbrica de bons de Porto Pi. Aleshores Ferretjans havia de suportar la crítica, clamorosa i pública, dels anarquistes, que l'acusaren d'haver-se venut a Joan March, de la mateixa manera que n'acusaven amb persistència, i d'una manera més o menys encuberta, a la pròpia UGT.

/...../

El mes de març de l'any vint-i-sis, Ignaci Ferretjans retornà al Partit Socialista, tot ingressant a la societat "El Trabajo", de la construcció. Del vint-i-u ençà ha canviat força el seu tarannà, és més reflexiu. Tot i que el seu re-ingrés ha estat admès sense reticències pels seus antics companys, evita enfrontar-se sobre qualsevol qüestió que el pugui arrossegat a un enfrontament amb la direcció del partit. Prefereix mantenir-se en un segon terme, bé que no minvi la seva activitat. Així l'any vint-i-set reorganitza la societat "Salud i Cultura" i promou la celebració d'actes socio-polítics i estrictament culturals fins a l'any vint-i-nou.

Era el trenta-tres, precisament l'any que UGT, futejada per anarquistes i comunistes, decidí donar suport a la vaga general convocada pels metal·lúrgics després de la dimissió del seu Secretari General Joan Lladó, i que es va cloure amb el balanç de dos ferits per bala, un dels quals era el cap dels anarco-sindicalistes, Cristòfor Pons. En aquest ambient, el dia denou es celebraren les eleccions generals que propiciaren el triomf de la CEDA i l'inici de l'anomenat Bienni Negre, fet que aprofità UGT per allisonar els seus afiliats en la necessitat de mantenir-se fidels a la seva tàctica de dialogant fermesa negociadora enfront de les egigències de la patronal, en lloc de deixar-se influir per l'acció contundent -que els seus dirigents consideraven irreflexiva- d'anarquistes i comunistes.

/...../

Ferretjans formà part de la comissió gestora que es féu càrrec de l'Ajuntament de Palma, tot just proclamada la República. Després fou designat regidor, a les eleccions del mateix any trenta-u, formant part de la candidatura encapçalada per Bisbal i repetí càrrec amb Bernat Jofre i Emili Darder -ambdós batles d'Esquerra Republicana- responsabilitzant-se del negociat d'obres. Accidentalment; a més -i per malaltia de Darder- exercí de batle en unes dades que en virtut del posterior cop d'Estat esdevindrien històriques, i que estigueren caracteritzades per l'increment de la tensió social, sobretot, a partir del febrer del trenta-sis.

/...../

De Menorca estant, Ferretjans va traslladar-se a Barcelona i allí va encarregar-se, per compte d'UGT, de l'administració d'una cooperativa gràfica, instal·lada al carrer de Sant Pau, al temps que col·laborà estretament amb Víctor Alomar en la confecció de "El Obrero Balear", fins que s'exilià a França el desembre del trenta-vuit. Després, quan Barcelona va caure i Madrid es va retre, incapaç de defensar-se per més temps, s'instal·là a Mèxic.

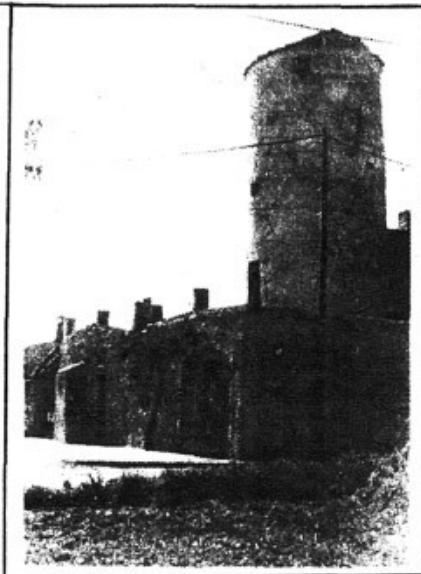
L'enyorança havia de durar-li a Ferretjans tota una vida, perquè no retornà a Mallorca fins el dos de març de mil nou-cents vuitanta-sis.

Cerquem la nostra Identitat

Vilafranca, encara que sigui un poble jove, té el conjunt d'unes històries que en el seu temps enlairaren el bon esperit de certs personatges que, amb llurs maneres d'actuar, de fer les coses, encarant-se a les adversitats i lluitant pel bé comú, en feren del seu present l'avui petita història nostra, curta i amagada en els nostres coneixements, però a la que esbrinant parsimoniosament i tractant de despertar aquells fets, bons o no tan bons procedirs de les gents dins l'àmbit de convivència que fou Vilafranca, la treurem de l'oblit on tant de temps ha romès.

Un poble que no s'afanya en cercar la seva pròpia història, les seves arrels i els seus camins vells, està condemnat a ésser un poble sense identitat i un poble sense identitat té molt mal respirar i difícilment pot caminar. Per desgràcia, molts de "Fills" d'aquesta vila s'hagueren d'emportar les seves petites i profitoses històries al més enllà, però per sort encara estam a temps de recollir ne algunes gràcies a les persones que, avui en vida, en el seu dia foren testimonis dels ideals, del treball, dels plors i dels somriures d'aquells homes i d'aquelles dones que en un temps visqueren i estimaren el poble i la seva gent.

Nosaltres, avui que encara creim en el principi de que: **"LA LLUITA CULTURAL DISTINGEIX L'ELEGANCIA SOCIAL D'UN POBLE"**, cercarem amb el permís de la Història, la identitat d'aquest poble, al que al manco intentam estimar.

L'AMO EN MIQUEL DE'S MOLÍ NOU [I]

En Miquel Barceló Sastre, conegut com l'Amo En Miquel des Molí Nou, fill de Jaume Barceló Mestre (L'Amo En Jaume de Son Joi) i de Catalina Sastre Rosselló, neix en el Predi de Son Pons (aleshores dins el terme municipal de Sant Joan), la matinada del 21 de Juny de 1863. Seria els primer dels vuit fills del matrimoni Barceló-Sastre.

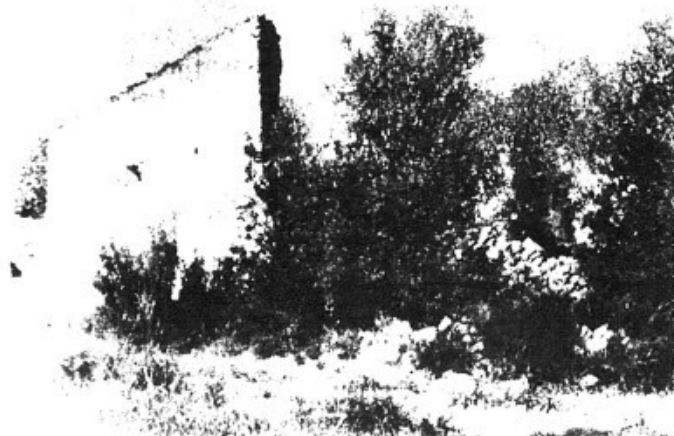
Com era costum en aquells temps, el jove que no estudiava o no podia estudiar de capellà, tenia poques oportunitats per aprendre lletra, i l'Amo En Miquel, home feiner on n'hi va haver, és dedicà ja de ben jovenet a fer de porqueret

a Sa Franquesa i més tard a les tasques del camp a Son Joi. Així i tot, estant de missatge en aquella possessió, aquest bergantell d'ulls petits i morenet se'ns enamorà d'una filla de l'amo i que responia al nom de Francesca, una al.lota garrida, rossa i bastant tímida, però que sabia transmetre en tot moment la simpatia i bondat que duia dins ella.

I mentre l'enamorament tovava, En Miquel i Na Francesca aprofitaren per un bon dia casar-se. Durant una temporada curteta seguiren vivint a Son Joi, després passaren a ocupar les cases de Can Maiol, baix de Boscana i finalment a Aubadallet, estança que varen compartir durant uns quatre anys amb el germà de l'Amo En Miquel, Jaume i la seva dona Francina, que després abandonarien Aubadallet per continuar a Son Pou.

Dia darrera dia, any darrera any, el treball era una constant dins la vida pagesa de l'Amo En Miquel i Madò Francesca que, a més d'ocupar-se de les feines de la casa, ajudava sempre que podia al seu home que esquinçava les arades solcant les terres d'Aubadallet de sol a sol.

Fruit d'uns dotze anys de treball i amb estalvis suficients, arribà l'hora de canviar d'aires. Aquell matrimoni pogué comprar les terres d'Es Molí Nou (d'aquí ve el malnom de l'amo En Miquel) i també unes vuit quarterades més de terra. La compra es va fer als senyors de Sant Martí.

Cases de Son Pons, avui esbucades.

L'EXCEL·LENCIA GENEROSA D'UN MATRIMONI CARITATIU

Corrien anys de misèria a la vila de les franquí- cies. Qui més qui menys tenia dificultats per arribar al cap de setmana. Aleshores, les famílies eren nombroses i per tant els caps de família sovint, amb els guany, difícilment podien mantenir a la trecalada d'al.lotons que descalços damunt els portals de les cases aguaitaven l'arribada dels pares després d'una fatigosa jornada de treball al camp.

Alguns matrimonis, com el de l'Amo En Miquel d'es Molí Nou, sense fills, es podien permetre el luxe de tenir servents o serventes que ajudassin la madona en les labors i el bon dur la casa. Madò Antonina Bennàssar, que amb uns vint anys de serveis a la casa també es guanyà el malnom "D'Es Molí Nou", fou la serventa d'aquest matrimoni que en anys difícils es distingí per l'atenció i la generositat a les famílies més necessitades. L'assistència als pobres i la contribució a que alguns fills d'aquest poble seguissin la carrera eclesiàstica, feren de l'Amo En Miquel i de la seva dona un, un matrimoni humil, caricatiu i exemplar en tots els aspectes, ja que en certes ocasions l'atenció i la preocupació pels demés arribà al punt de que si hi havia a la vila un mestre o mestressa que venia a fer escola i per qualsevol motiu o raó no es podia fer amb una casa, l'Amo En Miquel els donava teulada.

En cap moment feren vida de "senyor", sinó tot el contrari; el desviure pels demés va esser una constant en els quefers del matrimoni d'Es Molí Nou. La madona encara d'esser servida, solia ajudar a la seva serventa en qualsevol tasca i l'estimació que li professaren va fer possible que Madò Antonina es consideràs i fos considerada com una filla de la casa.

Miquel Barceló Noguera.

(Continuarà)

MÚSICA

«MALLORQUINS I CATALANS»

EN TOMEU PENYA TREU UN NOU "LP"

(Redacció).- El cantautor vilafranquer Tomeu Penya ha tret a la venda un nou "LP" titulat "Mallorquins i Catalans" Tal vegada serà aquest darrer "LP" el més polèmic que ens ha tret En Tomeu. La cançó "Mallorquins i Catalans" amb la qual es batia l'"LP" està plena d'expressions anticatalanistes que no cauran gaire bé dins el mercat de Catalunya on, segons paraules del mateix Tomeu Penya, l'han tractat fins ara molt bé. I dirà fins ara perquè les al·lusions i les burles al "català de Catalunya" i a tota la llengua catalana, així com a la Televisió Autònoma Catalana, no li faran gens de favor d'aquí en endavant a Tomeu Penya que ha volgut entrar i tocar un tema, el de la Normalització Lingüística, on el nostre cantautor no hi pot aportar cap judici valorable a falta de raons amb un mínim de fonament científic.

Aquesta és la seva lletra:

Un moix i un ca (un gat i un gos)
un tassó i un capell (si us plau un got i un
barret)

(ja ho val, ja ho val)
"Bativedell" que això és espès
mes si no ho amoll me farà mal.
Mallorquins i catalans
catalans i mallorquins
com més amics més endins
i així tots serem germans
D'es caixó surt un "rum-rum"
que si xerra no l'entenc
però jo hi pos tant d'esment
que de deu mots n'agaf qualqun
Per es qui s'ho pren en rialles
vera és que a mi m'ha passat
per demanar s'escusat
d'un lloc m'han tret a potades
No és que hi tengui res que dir
si un s'enten així com sap
ni estic gens empegueït
si xerr com m'han ensenyat
Mallorquins i catalans
catalans i mallorquins
com més amics més endins
i així tots serem germans.

En aquest primer número de ES MOLI NOU obrim una secció dedicada a l'Escola que serà coordinada pel Servei d'Orientació Educativa del que s'encarrega la pedagoga Mre Lluïsa Fuster i on hi esperam la participació dels escolars de qualsevol nivell. A manera de presentació oferim uns quants dels contes guanyadors en la III Setmana del Llibre celebrada a finals del mes passat. A cada edició d'aquesta revista n'oferirem fins a publicar els vuit contes guanyadors.

Guanyadors del concurs de contes.

El Llop i el Corp

Hi havia un corb que tenia un tros de formatge. El llop se'n va anar a cal corb i va veure que tenia el tros de formatge.

El formatge l'hi va caure i el llop va fugir amb el tros de formatge.

Joan Artigues Bou (Primer Curs).

El Cuc de la Pera

Això era un cuc que vivia dins una pera.

Un bon dia volia sortir al carrer, però no sabia per on baixar, ja que la seva casa estava molt amunt.

Va fer un forat a la seva casa que era la pera. I va fer una porta de bastons per tancar la seva casa.

Llavors va fer dues finestres, va sortir de caseva, va baixar per el tronc i va anar a cercar quatre teles per posar cortines a les finestres.

Al cuc li va quedar una casa tan bonica que tots hi varen anar a veure-la.

Llavors varen fer una festa i a les dotze de la nit es varen menjar la casa que era la pera.

Aina Garí Verger i Francesca Morlà
Mestre (Segon Curs).

Sa Família de's Cignes

Un dia un cigne esperava en es riu sa mare cigne perquè havia de covar ets ous per tenir signes petits. Des cap d'una bona estona, es cigne va cridar a s'altre perquè ja neixien es signes. Quan son pare va veure aquell caramull va dir ¡Oh que n'hi ha de molts! els haurem de comptar, i va partir a contar 1, 2, 3,...veient que n'hi havia tants va dir els haurem d'ensenyar a nadar. Des cap de dos dies varen anar tota sa família en es riu. Quan varen provar s'aigua els va agradar molt però es més petit de tots quan va veure tanta d'aigua se va assustar molt i no volia entrar en es riu, ho va pensar una estona i hi va posar un pevet i sa mare diu venga entra i hi va entrar. Els varen ensenyar per allà on passaven els caçadors per si qualche vegada els caçaven. Es més petit era es més valent. Després varen tornar a caseva.

Un dia es més petit va anar al riu i va veure quatre caçadors i va

corre cap a caseva, no se'n va adonar que un altre cigne se'n anava cap es pont per on passaven es caçadors. Quan va arribar a caseva ho va dir a son pare que passaven caçadors. Després varen veure que faltava un cigne. Llavors se'n anaren a cercar-lo i varen pujar damunt una roca i el varen veure envoltat de caçadors i varen cridar ses seves amigues ses ànneres, les varen embanar es peus i es caçadors hi varen anar i ses ànneres feien que tenien mal, varen cridar sis ànneres més i les picaren, i no varen tornar mai més.

I es cigne no va sortir mai més sol. Colorin colorat, aquest conte s'ha acabat.

Margalida Mestre Bauzà (Segon Curs).

SES NOSTRES CUINERES

Greixera de bessons de fava

AQUESTA RECEPTA DE CUINA ES APROPIADA PER EL MES QUE CORREM JA QUE ELS INGREDIENTS SON DE LA TEMPORADA.

PER 4 PERSONES:

-100 GRAMS DE CARN MAGRE DE PORC A BOSSINS.

-100 GRAMS DE VENTRESCA A BOSSINS.

-1 CEBA.

-2 TOMATIQUES.

-400 GRAMS DE BESSONS DE FAVA.

-200 GRAMS DE XITXEROS.

-4 OUS BOLLITS XAPATS PEL MIG.

-1 FULLA DE LLORE.

-1 BROTET DE MORADUIX.

-1 BROTET DE HERBA SANA.

-1 LITRE D'AIGUA.

TOT AIXO DINS UNA GREIXERA DE TEST I COURE A FOC LENT UNS 50 MINUTS. EL GUST DE LA SAL VA A GUST DELS COMENSALS.

MIQUELA REBASSA

CONSELLS DE SANITAT

Què són els polls?

Els polls són paràsits que viven al cap de les persones i s'alimenten de la sang que xuclen. Els ous (llèmenes) es localitzen sobretot als cabells de la part alta del coll, darrera les orelles i a la roba. Es poden diferenciar de la caspa per la seva brillantor nacrada i perquè estan molt subjectes al cabell.

Els polls es transmeten per contacte directe i per l'intercanvi d'objectes d'us personal (pintes, raspalls, gorres, bufandes,...).

Com prevenir-se dels polls?. Cal dutxar se diàriament i mantenir el cap net i ben pentinat. Cap revisar el cap dels seus fills, almanco setmanalment i aconselli no intercanviar amb els amics utensilis o objectes per als cabells. Utilitzi xampú antiparasitari, només quan tinguin polls o llèmenes.

Què hem de fer quan trobam polls?. Primer hem de comprovar quantes persones a la família tenen polls i aplicar a tots el tractament. Per eliminar els polls poden utilitzar els diferents productes que per a tal fi venen a les farmàcies. Cal seguir les instruccions que, per aplicar-lo, duu cada producte.

Un altre sistema més casolà és el següent:

1.- Rentar-se els cabells a la nit amb xampú antiparasitari (ex. Mitigal, Filvit, etc...) i rabejar els cabells amb vinagre teb i aigua.

2.- Embolicar el cap amb una tovallo-la durant una mitja hora o, millor, tota la nit.

3.- Treure les llèmenes amb una pinta de pues estretes o amb els dits.

4.- Repetir l'operació al dia següent i després almanco una vegada per setmana fins que desapareixin totes les llèmenes.

Cuidi la neteja dels raspalls, pintes i de la roba contaminada.

Francesca Bauzà.

EL PARC ESTA NET

Doncs sí, el Parc Parroquial torna presentar un aspecte més cívic del que presentava fa unes setmanes quan les ortigues i herbes de tota classe omplien les jardineres dels voltants de l'Església. Així és que amb la vergonya per davant, una grapa de dones valentes es decidiren a netejar el parc per compte seu, deixant-lo així com Déu manda. I quan les demanàrem el per què de la neteja elles ens contestaren que qualcú les va ensenyar a fer feina sense haver de cobrar.

Les arrels del "Mestre" segueixen més vives que mai!

DE LA MALA CARAGOLADA

Ens alegra el saber que tots els afectats de mala manera per una caragolada tornen ésser a la Vila, havent superat uns dies que esperam oblidin prest. I també és el nostre desig que els succeïts com el viscut per aquesta família vilafranquera no tornin ésser trista notícia.

VISITA A RADIO LA VILA

El passat 10 de maig un grup de joves de Maria de la Salut visitaren les instal·lacions de Ràdio Vilafranca per tal de prendre bona nota del funcionament de la nostra emisora. Aquests joves companys de "Maria" plens d'inquietuts pensen montar una emisora en el seu poble i també una revista. Sa mà d'en Pere Fons fa feina per tot allà on passa.

"LOQUILLO" A LA VERBENA DELS QUINTOS-ES

Dia 28 de juny, a les 11 del vespre, el Poliesportiu "Es Molí Nou" serà una gran festa amb la verbena que estan preparant els joves quintos i quintes d'enguany i que tenen contractat a "LOQUILLO I LOS TROGLODITAS" com a actuació estel·lar de la verbena i, a més, els conjunts "LOS OCULTOS" i "GUIA DEL OCIO". Segons hem pogut saber les entrades seran de 700 ptes. si és anticipada i 800 a la taquilla del Camp Municipal d'Esports. Esperam pel més qui vé tenir una xerradeta amb el grup de quintos-es 86 perquè ens expliquin detalladament com es desenvoluparà aquesta festa musical.

ROBAMENT AL BATLE

Al Batle de la vila li robaren el cotxe sense que aquest s'enteràs fins que des de tràfec li comunicaren que tenien un vehicle amb les mateixes característiques que el seu, dos dies després, que els lladres li fotessin el cotxe de dins la cotxera. Serà que el nostre batle duu massa problemes dins el cap o que és així de despistat per naturalesa?.

EL RECTOR, VICARI GENERAL?

Ho hem sabut de bona font. El rector de la vila va ésser proposat per "Vicari General" de la Diòcesi. Qualcú creurà que és una broma, però no ho és. Nosaltres ferem vots perquè així fos, encara que no varen poder servir de res.

OPOSICIONS A L'AJUNTAMENT

Recordam a tots els interessats en presentar-se a les oposicions per cobrir la plaça d'auxiliar administratiu a l'Ajuntament que el plaç per presentar instàncies acaba dia 26 de maig.

UN CANDIDAT A BATLE?

El regidor d'AP i delegat d'obres a l'Ajuntament, Toni Ferreret, sona com a candidat a batle pel Grup d'Aliança Popular a les eleccions que se celebraran d'aquí a un any.

"LP" DEL GRUP "GEMINIS"

El conjunt musical "Geminis" ha tret el seu primer "LP" titulat "GEMINIS" i compost de vuit cançons de les quals "La noche" està pegant molt fort dins la discografia de Mallorca.

RADIO LA VILA, "PREMI ALZINA"

La nostra ràdio, Ràdio La Vila -conjuntament amb les altres ràdios lliures- ha estat premiada pel Grup d'Ornitologia Balear -G.O.B.- amb el premi "Alzina" per la seva aportació cultural al món de les ràdios lliures i per la defensa a la llibertat d'expressió.

LA TELEVISIO DE VILAFRANCA

Segueix endavant i amb més força de cada dia el projecte d'una televisió local. Com ja sabeu, s'han realitzat diverses proves tècniques amb resultats molt positius que fan factible el que molt prest "Televisió de Vilafranca" emeti amb tota normalitat.

EL RECTOR TE "PERITIS"

Amb poques paraules, el nostre rector té "Peritis". L'altre dia li demanaren a veure si podien dur un capellà per un combregament i va dir que no hi tenia cap inconvenient. Quan li aclariren que el capellà en qüestió era en Pere Fons el nostre rector respongué: "Qualsevol menys aquest".

I si ho diguéssim a En Jaume Santandreu...?

ELECCIONS

El regidor del PSM Pep Sansó està inclòs com a suplent a la llista que el partit nacionalista de Mallorca presenta pel Congrés de Diputats a les properes eleccions generals de dia 22 de juny.

S'ESTA PREPARANT

- L'acampada 86, organitzada com cada any pel Club d'Esplai.
- Una festa a càrrec dels col·lectius de Ràdio i Televisió de Vilafranca.
- La Campanya electoral que ens tindrà entretinguts durant gran part del mes de juny.

PERILL EN EL PARC

A "s'arbre" gros del Parc de l'Església hi ha un gran eixam d'abelles, pel que, estant a "tir de pedra", pot resultar perillós sobretot pels al.lots. Aquest temps no es pot anar molt de broma amb les abelles perquè solen anar molt remogudes.

TEATRE

El passat dia 19 d'abril un nombrós grup de col·legials de l'escola de la vila dugueren a bon terme una representació teatral en el Cinema Parroquial. La "cantera" teatral està poc més que assegurada a Vilafranca.

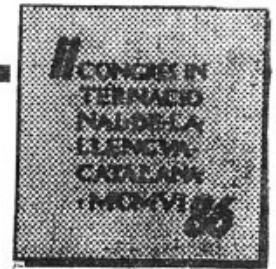
CONTRIBUCIONS ESPECIALS

Ha estat també notícia, de les dolentes, el qui més qui manco hagi ja rebut la notificació per pagar les "Contribucions Especials" imposades pel nostre Ajuntament per pagar la primera fase del clavegueram. Pels qui s'han assustat els recordam que encara quedaran tres fases més a pagar i que, tal vegada, aquesta primera sigui la que tindrà el pressupost més baix.

IMPOST DE CIRCULACIO

Fins dia 5 de juny hi ha temps per anar a pagar a l'Ajuntament l'impost de circulació de cotxes, camions, mobilitats i altres vehicles.

Maria del Mar Bonet

(Redacció).- De l'u al quatre de maig es desenvolupà a Ciutat de Mallorca el treball de l'àrea lingüística social del II CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLENGUA CATALANA que tingué com escenari el Teatre Principal de Palma i l'Auditorium de la mateixa ciutat.

En les primeres sessions foren debatudes varies ponències que versaren sobre: "Les varietats dialectals i els estudis dialectològics" i "L'elaboració de les varietats funcionals o registres de la llengua". Dia 3, i càrrec de l'Obra Cultural Balear, a tenir lloc una demostració del banc de dades informatitzat del "Centre de Terminologia per a la llengua catalana".

Cal destacar que a la jornada inaugural d'aquest Segon Congrés, totes les intervencions foren molt aplaudides enys la del nostre President de la Comunitat Autònoma, Biel Canyelles, quan va fer al·lusió que "era negatiu establir llengües standard", el que a ocasionar que fos obsequiat amb una gran pitada per espai de més d'un minut. Un cop més els nostres polítics no saberen estar a l'altura que requeria la circumstància, i posaren la nota negativa d'un Congrés que ha lluitat dins tots els Països Catalans.

GRAN RECITAL EN EL PARC DEL MAR

Molts de vilafranquers entre la gent.

Lluís Llach, Maria del Mar Bonet i Marina Rosell. Els tres realment fantàstics en una ocasió única dins un marc esplèndid, el Parc del Mar de Ciutat. Allà acudiren a la gran cita musical unes quinze mil persones el vespre del diumenge 4 de maig. Una data històrica, per a la cloenda d'un Congrés també històric, el de la nostra llengua.

Eren les nou i mitja del vespre quan Marina Rosell sortia a l'escenari per entusiasmar a la multitud majoritàriament jove amb la seva música i les seves cançons. Li seguiria després la nostra Maria del Mar Bonet, amb l'esplendidesa que sempre l'ha caracteritzada, per demostrar que segueix com sempre al costat de les seves Illes. I per acabar, el Llach, símbol de la lluita contra el sistema i símbol d'una victòria que més prest o més tard arriba. Foren quasi cinc hores sensacionals, de reivindicar una identitat i una cultura mitjançant una llengua comú.

Fotos Francesc Amengual.

Lluís Llach

—MAIG A FORA VILA—

Pot esser que jo no sigui la persona més indicada per escriure damunt fora-vila ja que el meu ofici no és el de pagès, però és que m'agrada molt passejar pel camp, xerrar de tot allò relacionat amb el món pagès i, sobre tot, escoltar el que diu la gent que hi enten; manera per la que també s'apren molt.

Si llegir aquestes cròniques que sortiran mensualment a la revista us serveix d'entreteniment, agafau qualche idea o us record alguna cosa oblidada, em donaré per satisfet. El meu desig no és altre.

Ja ens trobam al mes de maig. Es per molta gent el mes millor de l'any. Per les bones temperatures, fa el dia llarg i el cel normalment és clar; i aquestes condicions de temperatura i humitat fan que sigui el mes apropiat per a la sembra d'hortalisses i llegums pel nostre consum.

Recordau que aquest mes encara es poden sembrar melons i síndries

PER ANTONI NICOLAU (Torretes)

tardans o fora plàstic, tomatigueres i pebreres, alberginieres, mongetes, fesols, cebes, ulls de monei, enciam d'estiu i altres hortalisses que tingueu a mà.

Referent als arbres, poca cosa es pot fer que no sigui deixar-los que madurin els fruits. Unicament es poden empaltar d'escutet els ametlers i taronjers.

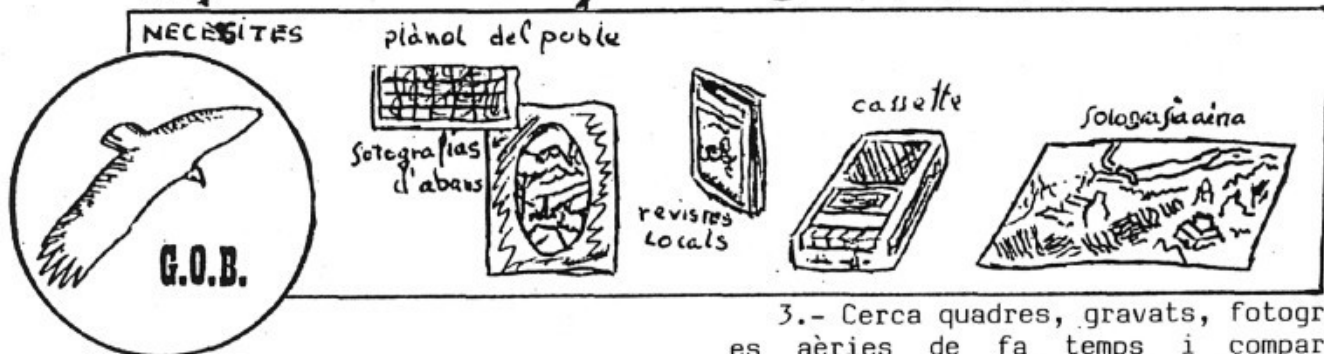
Per acabar, dos consells: per femar la terra emprau abonos naturals i orgànics (fems, palla, algues, ets...) i deixau apart els anomenats "fitosanitaris" (nitrats, fosfats i potasses) que només cremen i empobreixen la terra.

Referent a la sembra, sembrau les plantes mesclades, o sigui, mai molt del mateix perquè així es defensen millor de les plagues i s'estalvien doblers en insecticides.

Abono natural i sembra variada era com es feia en temps passat i anava millor; si no recordau-ho.

Aula de la Natura

Comparant el paisatge d'ara i d'abans

Segurament hauràs sentit dir als més vells del teu poble que el paisatge, en pocs anys, ha canviat molt. Et proposam d'intentar reconstruir-lo gràficament com era abans per tal de comprovar els canvis.

1.- Pregunta als avis com era abans i quins canvis han observat els darrers anys. Enregistra la conversa amb la gravadora perquè no s'escapi cap detall.

2.- Cerca al plànol del poble els noms de llocs d'on treure informació sobre el paisatge d'abans, sobre els animals i plantes que hi viven, sobre els oficis i gent.

3.- Cerca quadres, gravats, fotografies aèries de fa temps i compara-ho amb com és ara. Pren nota dels canvis que hi observes.

4.- Consulta revistes i periòdics locals i comarcals i pren nota d'aquelles notícies relacionades amb el tema que fas: un incendi, la plantació d'uns arbres, la mort del darrer llop,...

5.- Fes-te un resum de tota aquesta informació explicant com era el teu medi fa uns anys i quins són els canvis esdevinguts. Fixa't sobretot en:

- Espai urbà, abans i ara
- Espai rural, abans i ara
- Boscos, abans i ara
- Oficis de la gent, abans i ara

POBLE VIU

POBLE MORT

Em vaig aturar a pensar, exercici poc practicat dins el sistema actual -tranquil, assegut i relaxant-. Retrocedir en el temps, un, dos, tres, quatre, cinc anys i aturar-se. Cent cinquanta nins i joves, vespres i diumenges, entretenguts per un equip de futbol i voleibol, un club novell juvenil dins les faldes de l'Església. I així vaig pensant: grup de teatre, comedietes de tan en tan, Grup d'Esplai, 3 Independents a l'Ajuntament i 8 d'UCD -majoria absoluta, governats per la gent de sempre-, rector nou -un tal Pere Fons- i això vol dir una revista nova "Santa Bàrbara", grups de catequistes per adults, festes bufarelles, matances, parcs, conferències, juntes econòmiques, regalar patrimoni de l'Església regalat al poble -el Poliesportiu-; i així va passant el temps: grup excursionista, escola de ball de bot, graduat escolar, escola de mallorquí,...

Em despert del pensament i començ a comparar com aquell bon sembrador vetlla les llavors que moren, o que viven i creixen. Havent passat quatre o cinc anys ens trobam amb dos canvis de rectors, Ajuntament nou -la mateixa

gent de sempre-, herbes de metre dins el camp de futbol, casetes en ruïnes, fa molt de temps que no veiem comèdia del nostre grup, el grup del jovent fa estona que està tancat, molta de gent en el cafè i sales de festes -l'Ajuntament ho promociona-, rector nou -un tal Galmés-, i això vol dir una revista controlada, privació dels locals de la Parròquia, un "bunquer" per la seva tranquil·litat, fora grup de catequistes, fora festes bufarelles, matances, parcs, conferències, fora la junta econòmica, res de regalar patrimoni i així anam passant el temps. Cultura aturada. NO interessa caminar endavant. NO interessa el progressisme. Tot allò que fa olor ho denúncien al Governador, ho trepitgen, ho esclafen; i els nostres fills "Mossens" del poble estan callats. Que vagin a veure la casa del carrer Principal o del Carrer de Sant Martí, carregades de xeringues per terra de qualque grup de drogadictes. Política destructiva dels nostres defensors i administradors de la cultura. Política egoista i estuferera i voler esser. Política de no fer res. Política de fer pagar i no respectar ni la gent ni la propietat privada.

Un temps el poble era viu, hi havia vida. Avui ens anam per un camí obscur i mort.

Esperem que els pocs grups que queden i la nova revista "Es Molí Nou" siguin un nou camí per tornar trobar la vida en el Poble.

Bartomeu Oliver

ATENCIÓ AGRICULTORS

PER A REBRE LA SUBVENCIÓ CORRESPONENT AL "GASOLEO B", A PARTIR DEL 1R. DE JUNY VINENT, SERA NECESSARI HAVER PAGAT ELS SUBMINISTRAMENTS MITJANÇANT XECS CARBURANT.

PER ACONSEGUIR AQUESTS XECS PODEU ANAR A QUALSEVOL ENTITAT BANCARIA O CAIXA DE VILAFRANCA. NO CAL DESPLAÇAR-SE A ALTRA POBLE PER FER-HO.

Jaume Nigorra

Gloses

N'hi ha que mereixen corona però s'història no ho diu, Mariers! apreciau lo que teniu perquè és una bella persona.

Tot lo del món vé de Déu ens ho han dit i ho crec, i per lo que jo el conec sé que no té res seu.

Aquest món en tant d'egoïsme és molt mal de governar, jo vui dir a cada germà que sempre fa bé al proïsme.

Tant si és pobre com gat sempre té mel a sa boca, sa paraula és com una coca dolça, com es sucre amb brossat.

Crec que sempre el criticaran persones mal intencionades, perquè hi haurà moltes vegades gent que a Déu malairan.

Sense voler dir cap desberat també volen alçar sa veu, diguent com Crist en la Creu: ¡Pere!, Per què ens has abandonat?.

Aquesta revista es distribuirà cada mes als socis d'aquesta Delegació de l'Obra Cultural Balear.

Si us hi voleu apuntar ho podeu fer demanant informació a qualsevol dels col.laboradors que figuren a la pàgina dos.

ES RACÓ D'EN JAUME

Sé que a la Vila hi ha un racó per En Jaume.

Sempre que m'hi he atansat l'he trobat escalfadís i acollidor com una llesca de pa amb oli, suran de la foganya.

Sé que a aquest MOLI NOU, que avui s'estrena hi ha, també, un lloc per aquesta gandalla de capellà brusquer, que anyora el soplug de Santa Bàrbara.

Jo, si em permeteu la confiança, de tant en tant, hi portaré qualche quartera de mestall a moldre a aquest MOLI NOU. Un mestall de ràbies i paraules; d'impotències i lluites; de desençants i projectes.

No espereu que us dugui xexa. Pels turons de pedruscada i terra prima de les meves literatures no si fan classes de gra tan senyorials i fines. Favas cuitores sí, que se n'hi fan si en voleu qualcuna. Enguany us puc oferir també bona pastura per cabrides abrinades.

Amics fundadors d'aquest MOLI NOU, enhorabona i gràcies. I a fer feina. A treure la farina amb molta flor i poc segó. El nostre Poble es mereix i necessita un pa de bona pasta, un pa d'aclariments i de coratges; un pa de solidertats i d'iniciatives revolucionàries.

Hem de fer mentiders tots els malèvols refranys dels temps passats. Que mai puguin dir de nosaltres que volem combregar la gent amb rodes de molí. Però, sobre tot, que mai per mai no ens puguin encarar aquella altra dita: "De moliner mudaràs...".

Un avís, abans d'enviar-vos una abraçada: Qui no vol sortir enfarinolat que no s'acosti a aquest racó que EL MOLI NOU ha ofert tan generosament a n'En Jaume.

Jaume Santandreu

CICLISME

Entre els darrers corredors i dins un cercle Alvaro Pino, el guanyador de la Volta 1.986.

Volta a Espanya

El dimecres 23 d'abril el nostre poble va viure per uns instants l'emoció que enrevolta la màxima competició ciclista nacional, LA VOLTA A ESPANYA, que en la present edició tenia el seu començament a la nostra illa amb dues etapes; una contrarrelotge al Passeig Marítim de Ciutat i l'altra amb una carrera de quasi dos-cents quilòmetres amb els quals es donava la volta a quasi tota Mallorca.

En aquesta segona etapa l'itinerari marcava el pas per la nostra vila. Eren la una i setze minuts quan el grup de corredors feien la seva entrada a Vilafranca. Anaven fresquets ja que encara sols duïen uns 40 quilòmetres de carrera, i els aplaudiments ressonaven a la carretera on un nombrós públic hi era present per viure el gran esdeveniment esportiu. Allà en el gran boldró de ciclistes hi havien els millors i la gent cercava cares conegudes:

Delgado, Gorospe, Lejarreta, Millar, Kelli, Fignon, Laguia, Belda, Recio,... però tot passà massa de pressa.

A la sortida de Vilafranca, tal volta despertat per l'olor dolça dels nostres melons, un aventurer, anomenat Marc Gómez botava del boldró i, encalentint els pedals marxava tot decidit cap a Manacor. I la broma que anava de veres acabà quan després de marxar més de 140 quilòmetres totsolet, Marc Gómez travessava la línia de meta en el Passeig Marítim de Ciutat.

**Gran Premi
"PLA DE MALLORCA"**

En la primera etapa del premi "Pla de Mallorca", el ciclista vilafranquer Toni Mascaró va aconseguir fer segon en un recorregut de 45 quilòmetres. Al pas per Vilafranca En Toni passà en primer lloc per la meta volant de davant Ca's Ros.

Pep Garí fou el segon de la vila, en el lloc dinou, que passà per la meta de Llubí.

A la segona etapa, Miquel Vidal en el quint lloc i Toni Mascaró en el dotzè, foren els dos primers vilafranquers.

Després de les dues primeres etapes, aquesta és la situació dels primers ciclistes de Vilafranca a la classificació general:

CORREDOR	LLOC
-Toni Mascaró	2
-Miquel Vidal	11
-Pep Garí	16
-Guillem Mascaró	20

La quinta diada d'aquest "GRAN PREMI PLA DE MALLORCA" tindrà com escenari la nostra vila el primer de juny i començarà a les 9'30 amb una "cicloturistada" de 20 Qms. amb el següent recorregut: Vilafranca-Sant Joan-Petra-Vilafranca. A les 10'45 començarà la prova competició amb l'itinerari Vilafranca-Sant Joan-Sineu-Llubí-Maria de la Salut-Petra-Vilafranca.

Esperam veure-vos a tots animant als nostres ciclistes i així poder fer una diada molt lluïda.

Cartes a ...

REVISTA
DE L'OBRA
CULTURAL BALEAR

Es Molí Nou

ACLARIMENT D'auto-escola Estrany

Voliem informar sobre un mal entès que ha circulat per la vila referent al carnet de moto, dient que la teòrica de moto (A1) no era vàlida per la de cotxe, essent aquesta informació falsa ja que segueix essent tan vàlida com abans.

Els permisos que es poden aconseguir actualment són els següents:

- A1: Moto de 75 cc als 16 anys
- A2: Moto de qualsevol cilindrada als devuit anys
- B1: Cotxes, camions fins a 3500 Kg., ciclomotors, furgonetes i maquinària agrícola, als devuit anys.
- B2: Vehícles de Servei Públic -ambulàncies, taxis, bombers,...-, als devuit anys.
- C1: Camions fins a 16.000 Kg. als 21 anys.
- C2: Camions de 16.000 Kg. i més després d'un any de tenir el C1.
- D: Autobussos, després d'un any de tenir el C1 o el C2.
- E: Remolcs de més de 750 Kg. de pes màxim autoritzat, pel que basta que faci un any que es tengui el B1.
- I també hi ha el carnet L.C.C. o llicència per a ciclomotors, que es pot fer a partir dels 14 anys si s'està en possessió del Certificat d'E.G.B. i superant un senzill examen.

Volem també comunicar-vos que segurament a partir del mes de Setembre entraran també als exàmens un test de psicologia juntament amb la teòrica.

Així que... ja ho sabeu, aprofitau ara si teniu intenció de treure-ne qualcun d'ells.

També s'equivoquen tots aquells que asseguren que si teniu el carnet A1 (moto), no és necessari quan ja teniu el del cotxe duu l'"L" de principiant al cotxe. Segueix essent obligatori portar-la durant el període d'un any.

Per més informació us podeu dirigir a Joana Maria Rebassa.

Auto Escola Estrany (Vilafranca)

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Defuncions

El passat 23 d'abril moria a la nostra vila l'amo En **BIEL MOREI BAUZA**. En Pau descansi.

Mol prop de la nostra redacció, dia 14 de maig, l'amo En **BIEL GARI CERDA**, a l'edat de 87 anys també ens deixava per passar a millor vida. En el cel sigui.

Naixements

El 20 d'abril arribava a aquest món **TONI RIERA RIERA**, fill d'En Miquel i de Na Bàrbara.

Dia 18 d'abril naixia En **ROI ROSSELLÓ BATE**, fill d'En Biel i de N'Ivonne.

Dia 5 de maig feia acte de presència a la nostra vila **MIQUEL MANRELL SUREDA** per donar una gran alegria als seus pares Joan i Rosari.

ENHORABONA

Nota: El moviment demogràfic es refereix des de l'15 d'abril al 15 de Maig.

Es prepara el torneig de Futbol Sala

L'animació dins l'ambient futbolístic torna una vegada més amb el Torneig de Futbol Sala que podria començar el pròxim mes de juny. Uns quants equips ja s'estan preparant i organitzant per participar en aquest torneig. En la pròxima edició d'Es Molí Nou esperam poder oferir més informació de l'avui màxima competició esportiva a nivell local

“AFELIPATS”

Pot esser que els darrers esdeveniments esdevinguts per l'altra vorera del bassiot, encara que per les roquetes també, ens puguin haver deixat confusos a molts dels trenta milions d'espanyols de la classe mitja -dic de la classe mitja perquè pel que es veu, la classe alta i super baixa estan a l'aguait- del que puguin fer i deixar de fer els "Felipe boys".

Podria esser un dells, per exemple, la baixada de la benzina. ¿No és això una clara rentada de cara al "Españolito de a pie" per esborrar de les ments reaccionàries les també baixades de pensions?. Segurament, un d'aquets "afelipats" us dirien que això no té res que veure, que ha estat una coincidència històrica. Va seu, la cobertora està posada i el bollit no ens sortirà.

Un altra podria esser l'Otan. En bon mallorquí diríem: Ja tornam està amb els collons dins l'amut". Si hagués-sim de dir tot el que sentim damunt aquest tema no bastaria ni la saliva del tercer món per per rebejar-nos la llengua. Massa se n'ha xerrat i jo no voldria acabar d'ambafar el personal, però vaja una campanya de menjar caps ignorants que han fet aquesta gent. Possiblement ho hagin aconseguit, però el que està clar és que nosaltres tenim les mateixes idees que abans, pot esser perquè ens havíem informat damunt el tema, però el que està clar és que ho han intentat.

I qué ens podria dir un "afelipat"...: "Nozotro no hemo comio er coco a nadie, zolamente hemo informao de lo que era bueno i lo que era mejó. I er que diga lo contrario le metemo de chofe con un generà!"

Jaume Rabassa.

Cerquem Nous Camins

El qui té fe no afluixa mai. Sempre lluita perquè creu que és possible... Creu que hi ha camí per a fer. El que hi ha fet no és per asseure-s'hi, és pas per seguir endavant, sense enyorar un passat, evitant el perill d'agenollar-se davant allò fàcil, davant les facilitats del consumisme, de les propagandes i màximes enredoses.

Crec que és funest sentir o pronunciar unes paraules com aquestes: "ja no es pot fer res". La veritat és que sempre hi ha nous camins, hi ha noves llums; sortirà un sol nou que, més prest o més tard, il·luminarà una terra nova que hauran aconseguit els no aturats, els coratjosos, els qui hauran corregut sense por; els violents, com diu el profeta Jesús; els qui no creuen en la derrota, en l'individualisme, en l'interés partidista o personal sinó en l'esforç col·lectiu i solidari.

M'agrada aquest nom que heu posat a la revista: "Es Molí Nou", ja que nou ha d'esser sempre tot, perquè nou és el qui creu, lluita i espera.

Vos felicita i conta amb un germà més.

Pere Fons.

LA FRASE DEL MES

LA VIDA DE LA GENT ES UN LLIBRE. NO EL DEIXEM MAI SENSE LLETRES.

Joana Maria Mascaró
Tercer Curs

NOTICIES FRESQUES O PASSADES
DE CULTURA I D'ESPORT
O SI A LA VILA HI HA CAP MORT
TOTES SERAN PUBLICADES